

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

שביעי של פסח
גליון לג (רלב)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

ת ו כ ו ה ע נ ל נ ל י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ד למה שאלו דפקו"נ דוחה שבת דוקא ד
 ד שבת חמירא כע"ז ד
 ה מילה ועבודה דוחים שבת ה
 ה פקו"נ דוחה שבת ה
 ו פקוח נפש בשבת ו
 ז דרא דעקבתא דמשיחא ז
 ח מעשה עמלק יש לו שיכות לשם י"ה (גליון) ח
 ח הפרושים ב"אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב" ח
 ט בשעת המילה הוא תחילת כניסת נפש הקדושה בגוף ט
 ט פעולת הנפה"א מתחילה בעיקר כבר מצוה ט
 י כניסת הנפש דקדושה אצל א"א לפני המילה וקודם בן י"ג... י

נ ג ל ה

י הגעלה בכלי שנבלע בו דבר היתר ואח"כ נעשה איסור י
 יא קערה גדולה שא"א להגעילה בתוך כ"ר יא
 יא כלי שלשין בה עיסה עד שתחמץ אין לשין בה עיסה למצה .. יא
 יב ההגעלה צריך להפליט הגיעול בכל עביו יב

ח ס י ד ו ת

יב דכ"א מישראל אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ית' יב
 יג הוספת חלק מצה על המצה שלימה אצל כ"ק אד"ש יג

ש י ח ו ת

יג איך כל בני"י הם בני שרה רבקה רחל ולאה יג
 יד ע"י תשובה מאהבה - זדונות נעשות לו כזכיות יד
 טו חיות טמאות לע"ל (גליון) טו
 טו שידורי תורה ע"י הרדיו (גליון) טו

ש ו נ ו ת

טז כמה שברים שוברים האפיקומן טז
 טז הערות בלקו"ת בד"ה ראו כי ה' נתן טז

ה י ו ם י ו ם

יז הערות ללוח היום יום יז

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

א. בלקו"ש פ' אחרי מבאר דחילול שבת במקום סכנת נפשות לא רק דזה אינו חילול שבת, אלא דזה גופא קרוי שמירת שבת, דעצם מעשה החילול בשביל פקו"נ ענינה היא שמירת שבת, כי בשבת כתוב כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם וגו' ופירש"י אות גדולה היא בינינו שבחרתי בכם בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה, ומכיון דתוכן מצות השבת היא "שבחרתי בכם" ובמילא כשמצילין נפש אחת מישראל שהוא בסכנה, הרי מחזקים האות ביני וביניכם, שהקב"ה בוחר בישראל, והציוויו הוא מצד שבת להציל, וזה נלמד ממ"ש נחי בהם ולא שימות בהם וכו' ובאמת כן הוא גם בשאר המצוות, אלא דענין זה מודגש יותר בשבת, ועל' בהערה 50 דעפ"ז יש לומר דאין זה שייך להשאלה אם שבת דחוי' או הותרה, כי לב' האופנים אפשר לפרש דהעשיל' הוי ענין של שמירת שבת. אלא שחלוקים הם באיזה אופן הוא, דחוי' או הותרה, עיל"ש.

ולא הבנתי, דכיון דכל יסוד זה מיוסד על הלימוד ד"וחי בהם" דמשום זה ה"ז פרט בעצם המצוה, כמבואר בהשירה, א"כ איך מתורץ הקושיא דבסעי' א' דלמה שאלו בגמ' 'מנין לפקו"נ שדוחה את השבת" דוקא, הרי התנאים שם לא הזכירו כלל האי דרשה דוחי בהם, אלא דזה הוסיף אח"כ שמואל, כמבואר שם בגמ', וא"כ לשיטתם מאי שנא דשאלו בנוגע לשבת?

ב) בנוגע לעצם השאלה דלמה שאלו רק על שבת, לכאורה היל' אפ"ל עפ"י מ"ש בתניא פכ"ד דמה דפקו"נ דוחה שאר עבירות אין זה משום קלות העבירות וחומרן שהרי שבת חמורה ושקולה כע"ז לענין שחיטת מומר לדבר אחד ביל"ד סי' ב', משא"כ במומר לגילוי עריות, ואפילו הכי פקו"נ דוחה שבת ולא ג"ע עיל"ש, דלפ"ז היל' אפ"ל דלכן שאלו רק על שבת, כיון דחמירא ושקולה כע"ז, לכן קס"ד דאין פקו"נ דוחה שבת,

ובזה אפשר לבאר ג"כ מ"ש הרמב"ם דרפ"ב: "דחוי' היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצוות" דכוונתו דאף דשבת חמירא וכו' מ"מ ה"ה בזה כשאר כל המצוות דשבת דחוי' אצלו, וכן פיל' בס' אור הישר על הרמב"ם שם.

ובאמת כן האריך לתרץ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ח' סי' ט"ו (פ"א) ומביא ג"כ מה שכתב ברמב"ם בהל' שבת פ"ל הטי"ו דהשבת ועבודה כוכבים כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל המצוות כו' והמחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עכו"ם כו' עיל"ש, וכמבואר בש"ס בכ"מ.

אבל לכאורה אין לתרץ כן, כי אי נימא דבאמת יש סברא

לומר דשבת שאני משום דהוה כע"ז כו' א"כ קשה דבאמת מנלי' לשמואל ללמוד שבת מ'וחי בהם' דילמא זה קאי רק על כל המצוות ולא על שבת, ועכצ"ל דאין לחלק ביניהם, וא"כ שוב קשה דלמה שאלו רק בנוגע לשבת? ועי' ג"כ בשו"ת לבושי מרדכי ח"א סי' ק"כ.

ג) ועפ"י הביאור שבהשיחה אולי אפשר לבאר ג"כ הטעם מה שמצות מילה דוחה שבת, כיון דגם היא, היא אות ברית בין הקב"ה לישראל, א"כ מצד שבת גופא יש ציווי לעשות האות ע"י מצות מילה, והאות דשבת גופא מתחזק עי"ז, כי מודגש עי"ז שהעיקר הוא מה שהקב"ה בוחר בישראל. (וראה במדבר קדמות מע' מ' אות ה', ובפרדס יוסף ח"ג דף קנ"א).

וכעין זה מצינו ג"כ בהא דעבודה דוחה שבת, ושם ה"ז עבודה בשביל שבת, הקרבנות וכו', נמצא דאף שהו"ע דמלאכה וכו' מ"מ ה"ז לצורך השבת בעצמה, נמצא דהשבת עצמה אומר לעבוד העבודה. ויש להבילא ראי' מזה ג"כ להמבואר בהערה 50 הנ"ל דגם לפי הביאור שבהשיחה אפ"ל דהוה רק דחוי', כי גם בעבודה בשבת האריך בשו"ת עין יצחק חאו"ח סי' ט"ו ענף ב' דה"ז דחוי' ולא הותרה, וכ"כ בס' נחל איתן ברמב"ם ריש פ"ב מהל' שבת, ומביא ראי' מהך דיבמות ה, ב, עי"ש, הרי מוכח מזה דאף דעבודת קרבנות ה"ז לצורך שבת (עי"ד המבואר בהשיחה לגבי פקו"נ) ומ"מ אין זה אלא דחוי', ועד"ז במילה בשבת ישנם דסב"ל דאינו אלא דחוי', וראה מ"ש המחבר יו"ד סי' רס"ו סעי' י"ד דיש להזהר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת כו' וביארו באחרונים משום סב"ל דמילה דחוי' ולא הותרה, והרמ"א חולק עי"ז ועי' ג"כ בשער המלך פ"ב מהל' עי"ז הל' א', ואכ"מ.

ד) ועי' ביומא פד, ב, אמר רב יהודא אמר רב לא ספק שבת זו בלבד אמרו, אלא אפילו אמדוהו לתמני יומי ויומא קמא שבתא, מהו דתימא ליעכב עד לאורתא כי היכי דלא נליחיל עליה תרי שבתא קמ"ל, וברש"י פירש לא שיהא ספק הנפשות לשבת זו, אלא אפילו אין הספק לשבת זו, דפשיטא לן דהיום לא ימות, אלא ספק שאם לא יעשו לו היום שמה ימות לשבת הבאה, עי"ש. מבואר בזה שדעת רש"י דדוקא אם ימנעו עתה לעשות רפואה יביא אותו לסכנה יותר מאוחר, ונמצא שעיקוב ההצלה עד צאת השבת מסכן אותו משו"ה מותר עתה לחלל שבת, אעפ"י שהסכנה תבוא רק בשבת הבאה. אבל יוצא מזה דאם כשנמתין עד לערב לא יסתכן כלל אף שאם נמנע בכלל ממנו רפואה ודאי ימות, מ"מ כיון שאין באיחוד משום סכנה אין לחלל עליו את השבת.

אבל הרמב"ם לא כתב כן, וכמ"ש בפ"ב ה"ב דאמדוהו ביום

השבת שהוא צריך לכך, וכך לשמונה ימים, אין אומרים נמתין עד הערב כדי שלא לחלל עליו ב' שבתות אלא מתחילין מהיום שהוא שבת ומחללין עליו אפילו מאה שבתות כל זמן שהוא צריך ויש בו סכנה או ספק סכנה מחללין, כללו של דבר שבת לגבי חולה הרי הוא כחול לכל דבר, עיי"ש, דמבואר בזה דדעתו דכיון שהוא חולה שיש בו סכנה והוא צריך לרפואה זו, אעפ"י דאם יאחרו הרפואה עד לערב לא יסתכן יותר, מ"מ כיון שהוא צריך לרפואה ומבלעדיה ימות, מותר לעשות לו בשבת מיד אעפ"י שאין הכרח מצד הסכנה.

וביאור פלוגתתם אפ"ל דלרש"י הסכנה דוחה את השבת, ולכן סב"ל דרק אם עיי"ז שישמור את השבת יסתכן, עיי"ז נאמר וחי בהם, אבל דעת הרמב"ם דכיון שהאדם הוא חולה שיש בו סכנה לכן דוחה את השבת, דהשם "חולה שיש בו סכנה" מתיר לדחות את השבת, וכמבואר באחרונים, ואפשר לבאר עפ"י הביאור שבהשיחה דלשיטת הרמב"ם דעיי"ה הצלתו מתקיים הענין דשמירת שבת עיי"ה חיזוק האות כו', אי"כ זה גופא שהוא אדם שיש בו סכנה וצריך לרפואה, הנה מחמת זה גופא מותר לחלל עליו את השבת, כיון דעיי"ז גופא מתחזק האות שבשבת, להציל האדם שיש בו סכנה, (ואין זה שייך אי הוה דחוי' או הותרה, אלא דעל מה חל ההיתר דפקו"נ בשבת).

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש פ' אחרי ש.ז. רצה לומר בתחילה דפקוח נפש בשבת הוה הותרה אבל בשאר איסורים ה"ז דחוי' ובההערות צויינו לכ"מ הדנים בזה אם בשבת ה"ז הותרה או דחוי', ולבסוף מסיק בביאור הרמב"ם דפקו"נ בשבת ה"ז ציווי מצד השבת גופא, ובהערה 50 כתב דאין להוכיח מזה אם ה"ז דחוי' או הותרה, עיי"ש בארוכה.

ולתועלת הלומדים כדאי להעתיק מה שמצאתי בענין זה מאלו הדנים בשיטת הרמב"ם אם פקו"נ הוה דחוי' או הותרה.

ראה בשו"ת מהר"ם מרוטנברג (מהדורת בלוך מקיצי נרדמים חלק ב' עמוד קי"ט סי' מ"א) דשבת הותרה אצל חולה שיב"ס, מובא ברא"ש יומא פ"ח סי' י"ד, וכן בהגהות מרדכי שבת סוף סי' תס"ו, אבל בתשובת הרשב"א סי' תרפ"ט סב"ל דהוה דחוי', וכ"כ הר"ן ביצה פ"ב (יז, ב) ועי' בשו"ת התשב"ץ ח"ג סי' ל"ז דיש ללמוד דשבת הותרה אצל פקו"נ ממה שאמרו ביומא פה, ב, ללמוד דין פקו"נ דדוחה שבת ממילה, ומילה הותרה בשבת, וכן בשו"ת הרמ"א סי' ע"ו כתב דממ"ש הרמב"ם דהוא כחול גמור משמע דהותרה וכמ"ש במגיד משנה, וכ"כ בצפע"נ ריש פ"ב מהל'

שבת, ומ"ש דחול' שבת אין כוונתו דהוה דחול' ולא הותרה, אלא דלא תימא שיש איסור שבת ורק הסכנה דוחה אותה, אלא דגוף השבת נדחה מפני הסכנה, וכן האריך בס' כתר אפרים סי' ד', וכן בס' אור הישר ברמב"ם שם. וכ"כ בשו"ת חסד לאברהם (תאומים) מהדורא תניינא או"ח סי' ס"ז, וכן בשו"ת אבני נזר או"ח סי' תנ"ה אות ה', ודייק ממ"ש הרמב"ם דאלו האפקורסים האומרים שזהו חילול שבת כו' דמבואר דאי"ז חילול שבת כלל, וזהו כמו שאמרו בירושלמי ע"ז פ"ב ה"ב שבת הותרה מכללה להתרפאות עי"ש. וכ"כ בשו"ת דברי מלכיאל ח"ד סי' ט"ו דה"ז הותרה, ומ"ש "דחוי" דנקט לשון הש"ס דפקו"נ דוחה שבת, ומביא ראי' ממה שצריך לעשות ע"י גדולי ישראל דוקא, ואם איתא דשבת דחול' אצל פקו"נ אי"כ מה"ת צריך לחזור לעשות בהיתר ואיך אפשר שחז"ל יתקנו לעשות בגדולים דוקא בשביל חשש וכו', ועי' ג"כ בשו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' קנ"ד. ועי' ג"כ בערוך השלחן או"ח סי' שכ"ח סק"ג שמביא ג"כ ראי' ממה שלמדו ביזמא ממה דמילה דוחה את השבת, ועי' בשאג"א סי' נ"ט.

ועי' פסחים מז, ב, בתוס' שכתבו: "ואם תאמר אי אמרינן הואיל אי"כ בטלת כל מלאכות שבת, הואיל וראוי לחולה שיש בו סכנה, וי"ל כיון דלא שכיח כלל לא אמרינן הואיל" ע"כ, ולכאורה מאי קושיא הרי מלאכת אוכל נפש ביו"ט הותרה ומשום הכי שפיר אמרינן הואיל אי מקלעי אורחים חזי לי, אבל מלאכות שבת לחולה שיש בו סכנה אינו אלא בתורת דחי' ולא היתר גמור ומשום הכי אין לומר בהם הואיל? והכיח מזה הגאון ר"ב פרנקל תאומים בשו"ת עטרת חכמים או"ח סי' ד' דשיטת התוס' דפקו"נ הותרה לגבי חולה, וכ"כ בזה בשו"ת בשמים ראש כסא דהרסנא סי' ל"ט, ובשו"ת אור גדול סי' א', וכ"כ בשו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא חלק ב' סי' ט"ו, ומהדורא תליתאה ח"א סי' תל"ג, עי"ש. ועי' ג"כ בקרית ספר להמב"ט פ"ד מהל' מאכלות אסורות.

הרב שמואל גאנזבורג

- ברוקלין נ.י. -

ג. בלקו"ש פ' שמיני ש.ז. סעיף ז' מבאר דלפי כל הסימנים מסוף מס' סוטה נמצאים אנו בדרא דעקבא דמשיחא ממש.

ולהעיר מגמרא חגיגה י"ד א. איתא שם: "כי אתא רב דימי אמר שמונה עשרה קללות קילל ישעי' את ישראל ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה (ישעי' ג') ירהבו הנער כזקן והנקלה כהנכבד."

ומבאר שם ירהבו הנער כזקן אלו בני אדם שמנוערים מן

המצוה ירהבו במי שממולא במצות כרמוך הנקלה כהנכבד ובא מי שחמורות דומות עליו קלות ויריהבו במי שקלות דומות עליו כחמורות.

לכאורה יש להפליא היתכן שבזה נקררה דעתו של ישעי' הנביא?

ומבאר המהרש"א בזה הא דאמר המקרא הזה דיריהבו הנער בהזקן והנקלה כהנכבד נקררה דעתו של ישעי' על פי מה שכתוב בפרק חלק דעקבתא דמשיחא נערים פני זקנים ילבינו הרי זה סימן לביאת המשיח לכן נתקררה דעתו של ישעי' בזה. ואריכות אך למותר.

הרב ישעי' זוסיא פלדמן
- ברוקלין נ.י. -

ד. בהמשך למה שכתבו בגליון לב (רלא) אות כו, בנוגע לענין "מאה-שערים" שבשיחת ש"פ תזריע מבואר שזהו ענין שלמעלה ממדידה והגבלה, משא"כ בלקו"ש ח"כ (ויצא ג') אנו רואים שמספר מאה מבטא את ענין הטבע ורק מספר האלף מבטא את ענין שלמעלה ממדידה והגבלה. (וראה התירוץ שם).

יש להוסיף והוא העיקר, ע"פ מה שמובא במדרש (הוזכר בהתוועדות י"א ניסן ש.ז.) שמה שהי' מאה שערים (אצל יצחק). הי' זה רק המעשר וכל מה שגדל הסתכם במספר אלף, היינו מזה אפשר לומר שהמדובר בשיחה הנ"ל שמאה שערים, הוא למעלה ממדידה והגבלה, הכוונה היא לתכלית הזריעה שזה ענין האלף (ומה שאומר בשיחה דוקא "מאה שערים". י"ל שרוצה לבטא את הרבוי שהי' בזה שמאה הי' רק המעשר).

מנחם מענדל הכהן פרידמן

ה. בלקו"ש ח"י"ז ע' 116 כותב וז"ל: ...עבודה דארף בא אים זיין עבודת ה' אן שינויים, אזוי "אני הוי' לא שניתי" אזוי דארף אויך זיין בא "ואתם בני יעקב". עכ"ל.

ולהעיר שפירוש זה ב"אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב" - חידוש הוא.

דהנה בדא"ח ישנם בזה ב' פירושים: א. דכאשר יתבונן באני הוי' לא שניתי צריך זה לפעול אצלו כלות הנפש, וע"ז הכתוב מתמה דאף ש"אני הוי' לא שניתי", בכ"ז "אתם בני יעקב לא כליתם" שזה לא פעל אצלכם כלות הנפש. ב. כשם שאני הוי' לא שניתי בלי שינויים (למעלה), כמו"כ גם אתם בני יעקב לא כליתם, בלא שינויים.

אולם בשיחה זו פירוש שלישי: אני הו' לא שנית
(ביחד עם) ואתם בני יעקב.

הרב שלום חאריטאנאוו
- ברוקלין נ.י. -

ו. בלקו"ש ח"ג ע' 763 וח"כ ע' 246 מביא הדין דשו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת סו"ס ד' שתחילת כניסת נפש הקדושה בגוף הוא בשעת המילה, וכותב ע"ז: אויף דעם דין אין אלטן רבלי'נס שו"ע איז ניט אנגעצייכנט (אויפן גליון) דער מקור. אמאל האט מען מבאר געווען שי"ל אז דער מקור איז אין ספר סדר היום ולפני זה במנורת המאור (לר' ישראל אלנקאווה) וראשית חכמה, וואס ער פסק'נט (ווי די דיעה) אז "קטן מאימתי בא לעוה"ב כו' משעה שנימול". ע"כ (הלשון הוא מלקו"ש ח"כ). וע"ש בהמ"מ.

ולהעיר ג"כ מס' ע"ח ש"נ פ"ט וז"ל: כד אתיליד יהבין לי' נפשא דבעירא דכיא מאופני הקודש...עד תשלום י"ג שנה תחלה ע"י מילה וקריאת התורה וחינוך מצות דרבנן ובתשלום י"ג שנה נגמר כניסת נפש בהמה טמאה שהם ד' יסודות ונפש בהמה טהורה שהוא מאופני הקודש. ע"כ. (ויל"ע אם הוא כניסת נפש הקדושה המדובר בשו"ע אדה"ז).

ובפשטות הטעם שבהשיחה מציין לספרים הנ"ל (ולא להע"ח), כי שם מקשרים את זה עם הגמ' דקטן מאימתי בא לעוה"ב כו'. (וגם עדיין יל"ע אם הע"ח שליך לנדו"ד כנ"ל).

* * *

בלקו"ש ח"ג שם מקשר ג"כ מ"ש בשו"ע אדה"ז שם שגמר ועיקר כניסת נפש הקדושה הוא בבר מצוה, עם מאחז"ל (קה"ר עה"פ טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל וזוהר ר"פ וישב) דהיצה"ר אקדמי' טענת'ל שהוא בא באדם בשעת הלידה והיצ"ט בא באדם בשעת בר מצוה.

ומוסיף לבאר בלקו"ש שם (ועד"ז הוא בלקו"ש ח"י בשיחה הב' לפ' לך לך) שאף שמצאנו קישור הנשמה והגוף גם לפני הברי"מ (ובמעני אמו מלמדין אותו כה"ת כו'), אבל כאן מדובר בכניסת נפש הקדושה דהיינו שהנה"א מאיר בפנימיות בהגוף וזהו בשעת הברי"מ. ע"כ.

ועד"ז מבואר ג"כ בקונטרס ומעין ע' 95 (לגבי הענין דאקדמי' טענת'ל) וז"ל: והגם דבגמ' ובמד' (פ' נח הנ"ל) אל' נשמה מאימתי ניתנה באדם כו' משעת פקידה (וע"ש במת"כ) זהו רק שניתנה בו אבל אינה פועלת עד היותו בן י"ג שנה.

ע"כ.

וראה ג"כ תורת לוי יצחק ע' רמח: ועד י"ג שנה... לא כנס בו עדיין היצ"ט לגמרי.

* * *

בהשקפה ראשונה יל"ע לכאורה בא"א שנימול בן צ"ט, ומ"מ בודאי ה' אצלו כניסת נפש הקדושה לפני"ז.

ואולי הביאור הוא דמכיון דא"א לא נצטוה עד אז על המילה (ועל דין בן י"ג למצוות), לכן אצלו ה' הענין דכניסת נפש הקדושה והיצ"ט קודם המילה וקודם בן י"ג.

ועי' בלקו"ש ח"כ ע' 110 ששואל שם בענין דעבודת הבנים הוא ע"י הסימן ונתינת כח מהאבות ולכאורה לא מצאנו אצל האבות העבודה דכובש את יצרו, ע"כ. ע"ש בארוכה ובהע' 23 שם. ולכאורה הלא עד בן י"ג שנים ה' הענין דאקדמי' טענת י' דהיצה"ר. אולם לפי הנ"ל דאצל האבות לא ה' זה א"ש.

ומ"מ עדיין צע"ק דבלקו"ש שם (ח"כ ע' 110) לא מבואר הנ"ל (שהוא משום שאצל האבות לפני מ"ת לא ה' אקדמי' טענת י') ומשמע שהוא רק משום מעלת האבות (צדיקים) בכלל. ויל"ע.

ולהעיר ג"כ מלקו"ש חט"ז ע' 27 לגבי משה רבינו: "נולד מהול, אז ביי אים לייכט דער נפש האלקית (ראה שו"ע אדה"ז מהד"ב סי' ד' בסופו) ווי ער איז אן דער ערלה און דעם העלם פון יצה"ר". ע"כ.

הרב אלי' מטוסוב
- ברוקלין נ.י. -

נ ג ל ה

ז. בשו"ע סי' תנ"א סעי' י"ג ב"הגה" "אכל אם נבלע בהם ע"י האור דבר היתר ואח"כ נעשה איסור כגון שנצלה עליהם בשר לבדו שהוא היתר ואח"כ נבלע בהן חלב הרי הן נכשרין ע"י הגעלה..." עכלה"ק.

עיינן בשו"ת מהרש"ם ח"ב סי' מ"ב וז"ל: "ומ"ש משו"ע הרב או"ח סי' תנ"א ס"ג בהגה וסכ"ה דבנצלה בשר בכלי ואח"כ נבלע חלב סגי בהגעלה אף שנבלעו ע"י האור בזאח"ז ותמה עליו מדבר או"ה כלל נ"ח דין כ"ג בסופו דבנבלע בשר בכלי ואח"כ נבלע חלב ע"י האור צריך ליבון וגם מהח"ס סי'

קייא נעלם די"ז... וזה כבר תמהתי על הח"ס מתשו' רמ"ע עצמו
 דמפורש שם דגם דמבשל חלב טמא צריך ליבון אבל בשו"ת שם
 ארי' יו"ד סי' ס"ו הביא ראי' מדברי מרדכי שבב"י יו"ד
 סי' קל"ה דמבשל יי"נ בכל סגי בהגעלה וכו"נ מהרשב"א שבב"י
 סי' צ"ח עיין שם ואני הבאתי ראי' מדברי הרא"ש פ"ב דפסחים
 סי' ז' בשם אבי העזרי דמוכח דמטגן חלב בכלי סגי בהגעלה
 אי"כ עכ"פ יש להקל במבשל חלב בכלי בשר שהרי כיון לנזיר
 סגי בהגעלה כדמוכח מכלי מדין שמבואר בתוס' פסחים מ"ד
 שהוצרכו להגעיל משום בליעת יין לנזיר ובע"כ דמה שהוא
 משקה אף שהוא איסור ע"י עצמו מהני הגעלה וה"נ מהני
 להפליט בליעת חלב ואף שנשאר טעם הבשר הרי הוא כשר ולכן
 אין לדחות דעת שו"ע הרב ז"ל מהלכה אף שהם נגד האו"ה. עכ"ל.

* * *

שם סעי' כ"ז. "...ואם הקערה היא גדולה שא"א לו
 להגעילה בתוך כ"ר יתן עלי' אבן מלובן ויערה עלי' מים
 רותחין מן כ"ר ויעביר עלי' האבן ע"פ הקערה כדי שירתיח את
 כל המים שעירה עלי' ויהי' חומס כ"כ גדול כחום כ"ר... אם
 יש לה אוגנין ובליטות כעין כפתורים ופרחים אין לה תקנה
 ע"י עירווי ואבן מלובן שא"א להעביר האבן ע"פ כולה." עכ"ל.

עיין ט"ז ס"ק י"ג שמסביר בעצם הדין של אבן מלובן
 וז"ל: "ואע"ג דבאיזה מקום לא נוגע האבן מי הרתיחה נוגעין
 שם ושרי...". עכ"ל.

ועיין בספר כף החיים ס"ק קי"ד המקשה לפי דברי ט"ז
 הנ"ל, למה כשיש בליטות וכפתורים אין לה תקנה ע"י אבן
 מלובן, הרי אפילו שהאבן לא נוגע אבל מי הרתיחה נכנסים שם
 וכתב "...ונראה דמיירי בענין שיש לחוש שגם מי הרתיחה לא
 יבואו לשם וכ"כ א"ר או' כ"ב." עכ"ל.

אבל לכאורה מלשון שא"א להעביר "האבן" משמע שהחסרון
 הוא בהאבן ולא בהמים.

* * *

שם סעי' מ"ז "עריבה שלשין בה ומשהין בה העיסה עד
 שתחמיץ הרי היא כבית שאור שכולע אפי' בצונן ולפיכך אין
 לשין בה מצה עד שיגעילנה בכ"ר...". עכ"ל.

עיין אשל אברהם שבגליון השו"ע אות י"ט מה הדין אם
 כבר לש בה, ועיין גם שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' צ"ח מה שדן בזה.

* * *

בסעי' הנ"ל "...שהגעלה מפלטת ממנו כל הגיעול הבלוע
"בכל" עביו מעבר לעבר "... עכלה"ק.

לכאורה משמע שכלי הצריך הגעלה צריך להפליט הגיעול
בכל עביו מעבר לעבר כי האיסור נכנס גם כן בכל עביו.

ולהעיר מהחקירה המובא בשו"ת צ"צ באופן הבליעה ע"י
כ"ר וז"ל: ויש לחקור מהו החילוק בין בליעה ע"י האור
לע"י כ"ר. אם דע"י האור מבליע יותר בעומק הכלי עד"מ ש"ל
שע"י האור מבליע בכולו משא"כ ע"י כ"ר. והא דבכ"ר משערים
נגד כל הכלי זה להחמיר. עכ"ל.

ולכאורה לפי דברי אדמוה"ז הנ"ל אין שייך לומר שע"י
כ"ר אין מבליע בכולו, ומה שמשערים נגד כל הכלי אינו
להחמיר אלא לפי הדין.

(ועיין שם צד ב' של החקירה וז"ל: או ש"ל דכ"ר
מבליע בעומק כמו ע"י האור, רק ע"י האור מסתבך וגדלה
הבליעה יותר. עכ"ל).

הרב ראובן שמואל לפידות
- ברוקלין נ.י. -

ח ס ל ד ו ת

ח. בשיעור תניא (משיעורי חת"ת) דיום ט"ז ניסן (ע' נח):
אבל יחוד נפשו והתכללותה באור ה'. ...בזה חפץ כל אדם
מישראל... בכל לב ובכל נפש... ולא ליפרד ולהיות נכרת ונבדל
ח"ו מיחודו ואחדותו ית' בשום אופן... אלא מחשבתה מיוחדת
ומלובשת באותיות התורה והתפלה... שזהו כל עסק הנשמות בג"ע:
עכלה"ק (בענייננו).

בכל לב ובכל נפש: ל' הכ' - בכל לכבך ובכל נפשך.

נכרת: ע"י עבירות שעונשם הוא כרת.

נבדל: ע"י כמה עבירות שנעשה ענון מבדיל בינו ובין
אלקות. (ראה אגה"ת פ"ז - ע' 194).

מיחודו ואחדותו: ל"ל שמדגיש כאן שלא רק שזה פועל
הבדלה מיחודו, והילינו כמו שהקב"ה מתואר בשם "יחיד"
(ובמילא גם אצל האדם הוא ביטול באופן כזה) אלא גם מאחדותו
כמו שמתואר בשם "אחד" (בדוגמת מ"ש בק"ש: ה' אחד) שזהו
בערך יותר להעולמות הרי גם מזה נבדל ע"י כו'.

כל עסק: להעיר ממ"ש בספר המאמרים - ליקוט אשר לכ"ק

אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (ד"ה אין עומדין, תרע"ח) ע' פט:
 בפלגותא דלילא קוב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגינתא דעדן
 שאז הוא זמן הגילויים דתורה... ונמשך עד עלות השחר נאך
 דעם דאוונען זיי ונמשך עד חצות ואח"כ הוא זמן מנחה עד
 שקיעת החמה... ואח"כ בשקעה"ח ובפרט בלילה... זיי שטייען
 אין השתוממות.

* * *

בערב פסח (בעת חלוקת המצה) חילק כ"ק אד"ש (לאחדים)
 מצה שלימה ועוד פרוסה, ויש להעיר ממ"ש בתיקוני זהר תיקון
 י"ג שצריכא לשניהם ומבאר שם ענינם.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
 - ברוקלין נ.י. -

ש ל ח ו ת

ט. בהתוועדות ש"פ אחרי ש.ז. שאל כ"ק אד"ש וז"ל: (הנחה
 בלה"ק סי' ט"ו) "בקשר להמוזכר לעיל מארז"ל "אין קורין
 אבות אלא לשלשה ואין קורין אמהות אלא לארבע" הרי כאן
 המקום להעיר אודות דבר שלא שמים לב בנוגע לאבות מובן
 שאין קורין אבות אלא לשלשה, אברהם יצחק ויעקב מכיון
 שכאו"א מישראל הוא בן של שלשת האבות אברהם יצחק ויעקב
 אבל בנוגע לאמהות איך אפשר לומר שכאו"א מישראל הוא בן של
ארבע אמהות. שרה רבה רחל ולאה, לכאורה, אם הוא משבט יוסף
 אינו בן לאה (אלא בן רחל) ואם הוא משבט יהודה אינו בן רחל
 (אלא בן לאה)... ועפ"ז, נמצא לכאורה, שלכל יהודי ישנם
 שלש אמהות (כשם שיש לו שלשה אבות) שרה רבקה ורחל או שרה
 רבקה ולאה", עכלה"ק.

ואפשר לתרץ ע"י מה שכ"ק אד"ש ביאר כ"פ ונמצא בהערה
 (לקו"ש פ' נשא תשמ"ג הע' 51) וז"ל: עפ"ז אולי יש להוסיף
 ביאור בהוראת אדנ"ע (היום יום ח' ניסן) שאפילו כהן או
 לוי צריך לומר ה"יהי רצון" שלאחרי אמירת הנשיא (מר"ח
 ניסן ואילך) אף ששבט לוי לא הביאו קרבנות לחנוכת המזבח
 וגם מכיון שיודע בודאי שהוא משבט לוי איך יתפלל שבאם אני
 עבדך משבט פלוני וכו' שיאירו עליו מהאורות הקדושות
 הכלולות בקדושת זה השבט (לא דלוי)?

כי כל שבט כלול מכל השבטים, ולכן אפשר לכאו"א מאיזה
 שבט שהוא לקבל מהאורות הכלולות בכל שבט ושבט עכ"ל
 לענינינו. עד"ז בענינינו, כיון שכל אחד כלול משבט חברו

אפשר לומר שיש לנו ארבע אמהות.

שלמה הכהן טויל

- תות"ל 770 -

ל. בשיחת ש"פ אחרי, שבה"ג נת' מ"ש בלקו"ת מצורע ש.ז. (ס"ד ואילך) במרז"ל "זדונות נעשות לו כזכיות", דאין הכוונה דנעשית זכיות רק לגבי ה"גברא", אלא דה"חפצא" דהזדונות עצמן נהפך לזכיות, וכמ"ש בתניא (פ"ז) בנוגע דברים אסורים שהם אסורים לעולם "עד כי יבוא יומם ויבולע המות לנצח כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ או עד שיעשה תשובה גדולה כל כך שזדונות נעשו לו כזכיות ממש", דכמו שלעת"ל יהי' שינוי בעצם ה"חפצא" כ"ה ע"י תשובה מאהבה שהחפצא של הזדונות נהפך לזכיות.

דלכאורה - ממ"נ: מבואר בכ"מ שהרע שבהזדונות נדחה לחוץ, ובנוגע להניצוץ טוב לא שייך לומר ע"ז "זדונות (נעשות כזכיות)".

ונתבאר ע"פ המבואר בדרושי פרה אדומה (לקו"ת חוקת נו, ב ואילך. ובכ"מ) בענין שריפת הפרה, דישנם ג' ענינים: (א) הניצוץ קדושה. (ב) פעולת העבירה שהיא רע גמור "ואין לה תיקון אלא ביטולה והעברתה מן העולם". (ג) "כח המתאוה" שהוא מצ"ע רשות "ניט עבירה און ניט ניט עבירה". וע"ז (הכח המתאוה) אומרים "זדונות נעשות לו כזכיות". עיי"ש בארוכה.

ולא הכנתי, דלכאורה איך שייך לומר על הכח המתאוה שמהפכים אותו מרע לטוב "זדונות (נעשות לו כזכיות)", הרי הוא מצ"ע אינו רע, אלא שלפי שעה הי' מלובש ברע גמור, וע"י "שריפת" הרע נשאר כבתחלה, וא"כ איך שייך לומר שנהפך מרע לטוב.

ומ"ש בלקו"ת שם דע"י השריפה "יוכל להפוך אח"כ כח המתאוה זה מהקצה אל הקצה" אין הכוונה הפיכה מרע ממש לטוב אלא כמפורש בד"ה זאת חוקת הפרה תרנ"ה (ע' קלה) (וכן משמע מלקו"ת שם): "שכשישרף את ההרכבה של מדו"מ של רע ישאר עצם כח המתאוה שהי' מלובש בתאוה רעה ישוב לאהבת ה', כמו שהי' בשרשו כו'".

עוד יש להעיר: בלקו"ש שם (הערה 43) כ' דהכוונה בזדונות נעשית כזכיות הוא "בנוגע החיות כו' של מעשה העבירה (המבואר בתניא פ"ז. ובכ"מ)".

אהרן ליב ראסקין

- תות"ל 770 -

יא. בגליון לא בסעיף כ' מביא הת' א.ל.ר. שהמבואר בהתוועדות דש"פ תזריע פ' החדש בנוגע לוגר זאב עם כבש: אינו לשטיט הרמב"ם שסובר שבתקופה הא' זה רק משל וחידה, ומציין ללקו"ש חט"ו ע' 417 ובהערות שם.

ולהעיר מהתוועדות דש"פ שמיני תשמ"ב שהביא מ"ש הרמב"ם באגרותיו (אגרות תחילת המתים פ"ו) שמ"ש בספרו "יד החזקה" ש"כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים"... אין דברינו זה החלטי כו' ואם הוא כפשוטו הרי יהי' נס כו'", ומבאר שאי"ז (מה שהרמב"ם אומר שיש מקום לומר שלע"ל יהיו ענינים של אותות ומופתים) סתירה לספרו יד החזקה - ששם הוא כותב באופן דפס"ד להלכה, ולכן הוא כותב רק את הדברים הברורים שאין בהם ספק כלל, - שלעת"ל - בתקופה הראשונה, יתבטל הענין דשעבוד מלכיות. שזהו דבר ברור, (שזה יהי' גם במצב דלא זכו), ובנוגע לנפלאות דלע"ל - ברור שיהי' בתקופה הב' (שאז הם במצב דזכו) אך אם זה יהי' בתקופה הראשונה דימוה"מ, לא פוסק הרמב"ם באופן ברור, מאחר שאין הכרח שהתחלת הגאולה תהי' באופן ד"זכו" (עי"ש בארוכה), ובסוף השיחה: שבימינו אלו נמצאים בנ"י במצב ד"זכו",

ועפ"ז יוצא, שגם להרמב"ם יהי' הוגר זאב עם כבש כפשוטו בתקופה הראשונה.

מנחם מענדל רסקין
- תות"ל 770 -

יב. בגליון הקודם לב (סעיף כט) התעכב הרב מ.י. על מה שנתבאר בכמה שיחות בענין שהרדיו לא נתהווה ע"י הקליפות ח"ו אלא הוא בריאת הקב"ה שנבראה (ככל הנבראים) לכבודו ית'. ומשום מה הבין הנ"ל, שכלל זה (דכל מה שברא כו' לא בראו אלא לכבודו) הוא גורם במידה מסויימת שלא יחולו איסורים על דברים רבים מחמת גזירה וסייג.

אבל לפי הנראה לא הבין כלל את המדובר שם, דנקודת המבואר בהשיחות היא, דיש כאלה שמחמת טעותם בהכנת אחדות ה' בכלל, אינם מבחינים בין דברי איסור ודברי רשות וכו', אלא אצלם עצם העובדה שדבר מסויים מנוצל לדבר דלעו"ז מוכיחה שהדבר "נתהווה" ע"י הקליפות ולכן הוא אסור וטמא וכו', ולכן טועים בדמיונם הכוזב, וחושבים שגם הרדיו שהוא מדברי הרשות (כיון שבפועל אין עליו איסור משום סייג) היות שהומצא (היינו אופן פעולתו וכו') ע"י האומות וניצלוהו לצרכים בלתי רצויים לכן מוכח כביכול שמקורו בקליפות.

ובשיחות הנ"ל לא בא לדחות עצם דבריהם שאי"ז דבר האסור, כי מילתא דפשיטא היא ולא בשופטני עסקינן - אלא בא לתקן טעות עיקרית בהבנת ואמונת יהודים אלו, החושבים שיש להלעו"ז איזו בעלות ושליטה בעולם מכח עצמה רח"ל.

וזו מה שנתבאר דהכל הוא בריאת הקב"ה שלא ברא אלא לכבודו, ולכן, כל זמן שהוא בגדר של דברי הרשות, יש לנצל לכבודו ית' בדרך החיוב. וק"ל.

מ.א.

- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ו ת

יג. בהגדה של פסח מובא בנוגע ליחץ בזה"ל: "ויקח מצה האמצעית ופורסה לשנים חלק אחד גדול מחבירו, וחלק הגדול יניח לאפיקומן, והקטן מניח בין הב' מצות" עכ"ל.

ובהערות של כ"ק אדמו"ר שליט"א על אתר. מביא שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב ני"ע (ומובן אשר כן עשה גם בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר) ה' שובר את האפיקומן לחמש חתיכות. - פעם נזדמן שנשבר לשש חתיכות והניח אחת הצידה - ומבאר שזהו נגד ה' גבורות דיצחק שצריך להיות השבירה בה' גבורות, וזהו ההמתקה שלהם.

ולהעיר ממ"ש בספר השיחות ה'תש"ה עמוד 83 אות ב' בזה"ל: "אזוי ווי דער ציור פון אן אלף איז ג' קוין, פלעגט מען זיך נוהג זיין צוברעכן דעם אפיקומן אין דריי שטיקלעך, און הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק האט געזאגט, אז אויב מען טוט דאס ווי א תם איז אמת". עכ"ל.

שאל משה אליטוב

- תות"ל 885 -

יד. בלקו"ת הוצאה חדשה (תשד"מ) נדפסו הערות ותיקונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א (בהוספה להנדפס ע"ע) ובהתחלת ד"ה ראו כי ה' נתן, מעיר כ"ק אד"ש וז"ל: דרכי' (תורה)... דרך (צדקה ומשפט - מצות) ולכן הקדים כאן כתובים לתורה, ע"כ.

ויש להעיר שהתחלת מאמר זה נמצא באוה"ת בשלח ע' תרנז (בתוס' הגהות מהצ"צ) ושם מובא הפסוק דרכי' דרכי נועם אחר הפסוק ושמרו דרך הוי' (וניתוסף שם עוד פסוק: ארחות ה' דרך ואמת).

על המובא בלקו"ת שם: יו"ד דברות בחכמה ובתבונה
ובדעת כו', מעיר כ"ק אד"ש שאוצ"ל ספירות.

יש להעיר מאוה"ת הנ"ל שהצ"צ מוסיף אחר הנ"ל: (והם
עשר ספירות).

יוסף יצחק איידעלמאן

- תות"ל 770 -

ה ל י ם

טו. ל"ח ניסן: "...כסף הוא הנשמה ע"ש שהיא תמיד בכוסף
ותשוקה לעלות למעלה"

ראה (גם) שיעור תניא דיום זה: כל כוונתו...להעלות
ניצוץ אלקות שבתוכו (והיינו הנשמה).

כדאי להעיר ע"ד שמצינו בכמה מחברים שגם שם אביהם
רמוז בשם הספר הרי בהשגח"פ (הוקבע השם ע"פ הוראת כ"ק
אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע) היום יום (מספר קטן) עם ב' כולל=29.
לוי יצחק (מספר קטן) עולה 29.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

ה ש מ ט ה

בגליון לב (רלא) אות כב (ב) הושמטה בטעות שורה אחת.
בסוף ההערה, אחרי המילים: (תקס"ז ותקס"ג). צ"ל: ויקחו
אליך (תק"ע וליאזני?). שה"ש (תקע"א וליאזני). צאינה
וראינה (תקע"א ותקס"ז).

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יהי רצון אשר השם יתברך יחזק בריאותו
ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
ויצליח בהצלחה רבה ומופלגה בכל עניניו ופעולותיו הק'
וינהיג את כל ישראל ואת אנ"ש בפרט
בהצלחה מרובה ויוליכנו קוממיות לארצנו נא

נדפס ע"י

א' התמימים